

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΨΧ3303	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΟΡΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙ ΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ Σ	ΠΙΣΤΩΤΙΚ ΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3	4	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Επιστημονικής Περιοχής (επιλεγόμενο)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ II		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με προσωπική μελέτη και εξετάσεις στην Αγγλική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://elearn.uoc.gr/course/view.php?id=3810		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες κατάλληλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε έναν κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Σκοπός του επιλεγόμενου μαθήματος «Ορμόνες και Συμπεριφορά» είναι να εισάγει τους φοιτητές/τριες τους τμήματος στο πεδίο της Συμπεριφορικής Ενδοκρινολογίας ή ενδοκρινολογίας της συμπεριφοράς (Behavioral endocrinology). Πρόκειται για ένα διεπιστημονικό πεδίο στο οποίο μελετάται κυρίως η αλληλεπίδραση μεταξύ ορμονών και συμπεριφοράς. Οι ορμόνες μπορούν να επηρεάσουν τη συμπεριφορά αλλά και η ίδια η συμπεριφορά μπορεί μερικές φορές να επηρεάσει τα επίπεδα των ορμονών. Αν υποθέσουμε ότι οι ποικίλες συμπεριφορές έχουν διαμορφωθεί μέσα από φυσική επιλογή, τότε οι συμπεριφορές αυτές θα πρέπει να έχουν σίγουρα και κάποιο βιολογικό υπόβαθρο. Οι ορμονικοί μηχανισμοί παρέχουν σε κάποιο βαθμό μια τέτοια βιολογική εξήγηση της συμπεριφοράς Το μάθημα έχει ως αφετηρία βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις του πεδίου των Νευροεπιστημών και της Βιοψυχολογίας οι οποίες διδάχτηκαν στο πλαίσιο των μαθημάτων υποβάθρου (Βιολογικές Βάσεις συμπεριφοράς Ι,ΙΙ). Εστιάζει και εμβαθύνει σε εκείνα τα πεδία μελέτης των Νευροεπιστημών και της Βιοψυχολογίας που αφορούν στο νευροβιολογικό υπόβαθρο της συμπεριφοράς, στην αλληλεπίδραση ενδοκρινικού και νευρικού συστήματος, στον ρόλο των ορμονών στις κοινωνικές συμπεριφορές όπως

στην μητρική/γονεϊκή συμπεριφορά, στην επιθετικότητα και την σεξουαλική/αναπαραγωγική συμπεριφορά, στις διαταραχές διάθεσης, στο μετατραυματικό στρες και στις διατροφικές διαταραχές.

Κατά τη διάρκεια των παραδόσεων οι φοιτητές/τριες αναμένεται:

- να εξοικειωθούν με τη βασική και τη σύγχρονη βιβλιογραφία που αφορά στο διεπιστημονικό πεδίο της νευροενδοκρινολογίας της συμπεριφοράς
- να γνωρίζουν τις βασικές αρχές λειτουργίας του ενδοκρινικού συστήματος
- να κατανοούν το πώς οι ορμόνες επηρεάζουν τη συμπεριφορά και το αντίστροφο
- να κατανοούν την αλληλεπίδραση μεταξύ νευρικού και ενδοκρινικού συστήματος και τη συμβολή της αλληλεπίδρασης αυτής στη συμπεριφορά
- να γνωρίζουν τον ρόλο που διαδραματίζουν οι ορμόνες στις φυλετικά διμορφικές συμπεριφορές και γενικότερα στη συμπεριφορά
- να κατανοούν την εμπλοκή των ορμονικών υποστρωμάτων στις περίπλοκες συμπεριφορές κοινωνικότητας που χαρακτηρίζει τους ανθρώπους και άλλα θηλαστικά

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και εναισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής, και επαγωγικής σκέψης

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το περιεχόμενο του μαθήματος συνδέεται με τους 5 βασικούς άξονες του προγράμματος σπουδών: **Επιστημονικές βάσεις [1], Επιστημονική έρευνα και Κριτική Σκέψη [2], Ηθική και κοινωνική ευθύνη [3], Ικανότητα Επικοινωνίας [4], Βασική προετοιμασία για αποφάσεις καριέρας και επαγγελματικής αποκατάστασης [5].**

Εβδομάδα 1^η : Παρουσίαση οργανογράμματος μαθήματος και εισαγωγικά στοιχεία [1,2,3,,5]

Εβδομάδα 2^η : Εισαγωγή -ενδοκρινολογία της Συμπεριφοράς-Ιστορική Αναδρομή (Τι είναι η συμπεριφορά, Ποια προβλήματα υπάρχουν στην μελέτη/ έρευνα της Συμπεριφοράς, πρώτο πείραμα στη ενδοκρινολογία της Συμπεριφοράς κτλ) [1,2,3]

Εβδομάδα 3^η : Βασικές αρχές λειτουργίας του ενδοκρινικού συστήματος [1,2]

Εβδομάδα 4^η : Ορμόνες και εγκέφαλος I (Αλληλεπίδραση ενδοκρινικού-νευρικού συστήματος)[1,2]

Εβδομάδα 5^η : Ορμόνες και εγκέφαλος II (Ορμόνες και τρόπος δράσης τους)[1,2]

Εβδομάδα 6^η : Διαφορές φύλου στην συμπεριφορά-Φυλετικός διμορφισμός εγκεφάλου [1,2]

Εβδομάδα 7^η: Ορμόνες και Κοινωνικές Συμπεριφορές I: Μητρική/γονεϊκή συμπεριφορά- Ενδοκρινολογία της μητρικής συμπεριφοράς [1,2]

Εβδομάδα 8^η : Ορμόνες και Κοινωνικές Συμπεριφορές II: Επιθετική Συμπεριφορά [1,2]

Εβδομάδα 9^η : Ορμόνες και Κοινωνικές Συμπεριφορές III: Συμπεριφορά

ζευγαρώματος/αναπαραγωγική/σεξουαλική συμπεριφορά- έλεγχος της σεξουαλικής συμπεριφοράς από ορμόνες και φερομόνες (άνθρωπος, ζώα) [1,2]

Εβδομάδα 10^η : Η φυσιολογία του Στρες (από το μοριακό στο συστημικό επίπεδο)-Επιδράσεις του στρες και των ορμονών του στην συμπεριφορά (π.χ συναισθηματική μνήμη, μάθηση) [1,2]

Εβδομάδα 11^η : Ορμόνες και διατροφική συμπεριφορά/ διατροφικές διαταραχές(έμφαση στην νευρογενή βουλιμία και ανορεξία) [1,2,3]

Εβδομάδα 12^η : Ορμόνες του στρες και κατάθλιψη, μετατραυματικό στρες [1,2]

Εβδομάδα 13^η : Επανάληψη, Συμπεράσματα, επίλυση αποριών και οδηγίες/ανατροφοδότηση-σζήτηση [3,4,5]

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	<p>Πρόσωπο με πρόσωπο</p>																	
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<p>Χρήση Τ.Π.Ε στη διδασκαλία. Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-learn</p>																	
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="683 510 948 600">Δραστηριότητα</th> <th data-bbox="948 510 1174 600">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (ώρες)</th> <th data-bbox="1174 510 1342 600">ECTS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="683 600 948 663">Διαλέξεις</td> <td data-bbox="948 600 1174 663">39</td> <td data-bbox="1174 600 1342 663">1,56</td> </tr> <tr> <td data-bbox="683 663 948 734">Αυτοτελής μελέτη για τελική εξέταση</td> <td data-bbox="948 663 1174 734">60</td> <td data-bbox="1174 663 1342 734">2,4</td> </tr> <tr> <td data-bbox="683 734 948 837">Συμμετοχή στην τελική γραπτή εξέταση</td> <td data-bbox="948 734 1174 837">2</td> <td data-bbox="1174 734 1342 837">0,08</td> </tr> <tr> <td data-bbox="683 837 948 936">Σύνολο Μαθήματος</td> <td data-bbox="948 837 1174 936">101</td> <td data-bbox="1174 837 1342 936">4,04</td> </tr> </tbody> </table>			Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (ώρες)	ECTS	Διαλέξεις	39	1,56	Αυτοτελής μελέτη για τελική εξέταση	60	2,4	Συμμετοχή στην τελική γραπτή εξέταση	2	0,08	Σύνολο Μαθήματος	101	4,04
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (ώρες)	ECTS																
Διαλέξεις	39	1,56																
Αυτοτελής μελέτη για τελική εξέταση	60	2,4																
Συμμετοχή στην τελική γραπτή εξέταση	2	0,08																
Σύνολο Μαθήματος	101	4,04																
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Η αξιολόγηση γίνεται στην Ελληνική. Για τους φοιτητές Erasmus, στην Αγγλική. Γραπτή τελική εξέταση που μπορεί να περιλαμβάνει: - Ερωτήσεις ανάπτυξης - Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής ή/και τύπου σωστό-λάθος Τα κριτήρια αξιολόγησης παρουσιάζονται κατά την πρώτη παράδοση που γίνεται στο χώρο του αμφιθεάτρου και είναι αναρτημένα στην ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος.</p>																	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<ul style="list-style-type: none"> ● Kalat, J.W. (2020). <i>Βιολογική Ψυχολογία</i>. Κύπρος: Odysseus Publishing. ● Rosenzweig, M.R., Breedlove, M., Watson, N.V. (2011). <i>Βιολογική Ψυχολογία</i>. Αθήνα: Επιστημονικές Εκδόσεις Παρισιάνου ● Kolb, B. & Whishaw I.Q. (2009). <i>Εγκέφαλος και Συμπεριφορά</i> (2η έκδ., Επιστ. Επιμέλεια: Α. Καστελλάκης & Γ. Παναγής). Λευκωσία: Broken Hill Publishers Ltd. ● Widmaier, P.E., Raff, H., & Kevin, S.T. (2016). <i>Vander's Φυσιολογία του Ανθρώπου: Οι Μηχανισμοί του Σώματος</i> (Επιστ. Επιμέλεια: Ν. Γελάδας). Λευκωσία: Broken Hill Publishers Ltd. ● Hamilakis, S. (2022). <i>Hormones</i> [Chapter]. In Hamilakis, S. 2022. <i>Natural Product</i> [Undergraduate textbook]. Kallipos, Open Academic Editions. chapter 11. http://hdl.handle.net/11419/8167 ● Greenspan, F.S. & Gardner, D. G. (2010). <i>Βασική και Κλινική Ενδοκρινολογία</i>, Λευκωσία: Broken Hill Publishers Ltd. ● Σημειώσεις μαθήματος και powerpoint από τη διδάσκουσα όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.
--

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ:

- Carlson N. R. & Birkett M. A. (2021). *Physiology of Behavior* (13th ed). Pearson Publisher.
- Nelson R.J., & Lance J. Kriegsfeld.(2022). *An introduction to behavioral endocrinology* (6th ed). Sinauer Associates Inc. Publishers Sunderland, Massachusetts (an imprint of Oxford University press).
- Breedlove S. M. & Neil V.Watson, N. V. (2022). *Behavioral Neuroscience* (9th ed). Sinauer Associates Inc. Publishers Sunderland, Massachusetts (an imprint of Oxford University press).